

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

10 februarie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte

Nicolae Gordilă,

Judecători

Iurie Diaconu, Elena Covalenco,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, declarat de Procurorul adjunct al Procuraturii de nivelul Curții de Apel Chișinău, Sergiu Ciobanu, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2015, în privința inculpatului

Selițchi Alexandr Vladimir, născut la 17 septembrie 1971, originar și locuitor al mun. Bălți, str. N. Zelinski 44/1, ap. 71, cetățean al R. Moldova, fără antecedente penale.

	<i>Termenul de examinare a cauzei</i>
<i>în instanța de fond:</i>	<i>09 iulie – 24 decembrie 2014,</i>
<i>în instanța de apel:</i>	<i>27 februarie – 12 mai 2015,</i>
<i>în instanța de recurs:</i>	<i>04 decembrie 2015– 10 februarie 2016.</i>

Asupra recursului menționat, Colegiul penal,

CONSTATĂ :

1. Prin sentința Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 24 decembrie 2014, Selițchi Alexandr a fost achitat de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

2. Instanța de fond a constatat că Selițchi Alexandr este învinuit că în luna august 2013, aflându-se pe str. Alexandru cel Bun 7, mun. Chișinău, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul confecționării mobilei, a dobândit ilicit de la Morozova O. suma de 390 euro, care conform cursului Băncii Naționale a Moldovei constituia 4972 lei, cauzându-i părții vătămate o daună considerabilă.

Acțiunile inculpatului au fost calificate de către organul de urmărire penală în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, ca escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, săvârșită cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

Instanța a reținut că inculpatul nu a recunoscut vina și a declarat că a primit de la Morozova O. 4300 lei, pentru confecționarea a 2 canapele și restaurarea unui scaun. După efectuarea comenzii, o canapea și scaunul au fost restituite părții vătămate, aceasta refuzând să primească a doua canapea, nefiind mulțumită de efectuarea comenzii și a cerut să-i fie restituiți banii. În luna februarie 2014, Morozova O. a venit la el la serviciu, unde el i-a eliberat o recipisă prin care s-a obligat să restituie suma de 390 dolari.

Partea vătămată Morozova O. a relatat că în luna august 2013, i-a achitat inculpatului suma de 390 dolari pentru confecționarea mobilei. În luna septembrie 2013, i-a fost livrată o canapea care nu corespundea mărimilor indicate, inculpatul angajându-se ca la finisarea executării comenzii să o ia înapoi. Deoarece comanda nu a fost efectuată în termenul stabilit a solicitat restituirea banilor, însă inculpatul nu mai răspundea la telefon. Ulterior, acesta a întocmit o recipisă prin care s-a obligat să-i restituie banii. Solicită restituirea sumei achitate inculpatului și a sumei de 300 dolari, achitați în calitate de procente, deoarece acești bani i-a luat cu împrumut.

Martorul Paiereli N. a indicat că canapeaua livrată nu corespundea mărimilor stabilite. Fiind contactat, inculpatul s-a angajat să aducă peste o oră a doua canapea. După mai multe solicitări, el a semnat o recipisă.

Martorul Sîrbu S. a declarat că a executat comanda la două-trei zile de la primirea ei.

Instanța a constatat că inculpatul, în luna august 2013 a primit de la Morozova O. 390 euro pentru confecționarea mobilei, iar la 04.02.2011 a întocmit o recipisă prin care s-a obligat să-i restituie suma de 390 dolari SUA, relațiile apărute între părți fiind de antrepriză.

Pentru neexecutarea obligațiilor civile este inadmisibil ca persoana să fie atrasă la răspundere penală.

Astfel, nu a fost stabilită latura subiectivă a infracțiunii – faptul că la momentul primirii banilor, inculpatul avea intenția să-i însușească.

Totodată, acuzarea nu a prezentat probe concludente privind primirea de la partea vătămată a sumei de 390 euro de către inculpat și dispunerea de aceștia la dorința lui. Primirea banilor în temeiul contractului de antrepriză, încheiat verbal, nu poate fi considerată ca fiind o dobândire ilicită de bunuri, contractul fiind un temei legal de apariție a drepturilor și obligațiilor civile.

Instanța a conchis că în acțiunile inculpatului nu au fost întrunite elementele infracțiunii de escrocherie, și anume înșelăciunea sau abuzul de încredere, partea vătămată confirmând că a achitat inculpatului 390 euro pentru confecționarea a două canapele, lucru care a și fost efectuat de inculpat.

3. Procurorul în Procuratura sect. Rîșcani, mun. Chișinău, Lucia Andriuță, a declarat apel, solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei

noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 190 alin. (2) lit. c), 90 Cod penal la 4 ani închisoare, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probă de 3 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții ce țin de gestionarea bunurilor materiale pe un termen de 3 ani.

Apelantul a invocat că la adoptarea hotărârii instanța nu a ținut cont de declarațiile părții vătămate și a martorului, adoptând o hotărâre bazată doar pe declarațiile inculpatului.

La emiterea sentinței de achitare, instanța a invocat motivul că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, și anume latura obiectivă și subiectivă, dar nu a ținut cont că inculpatul, primind banii de la partea vătămată, a dispărut pentru o perioadă îndelungată și doar la insistența acesteia i-a eliberat o recipisă.

Instanța eronat a concluzionat că nu au fost prezentate probe privind însușirea de către inculpat a banilor primiți, ignorând faptul că acesta de câteva ori a schimbat numărul de telefon, că i-a restituit părții vătămate doar 190 dolari, după pornirea urmăririi penale, că canapeaua livrată nu corespundea mărimilor indicate, iar a doua nici nu a fost confecționată.

Totodată, martorul Paiereli N. a confirmat că partea vătămată de nenumărate ori l-a contactat pe inculpat, deoarece acesta se eschiva de la îndeplinirea obligațiilor asumate.

Instanța nu a apreciat comportamentul inculpatului, fiind evidentă intenția acestuia de a înșela partea vătămată, la repetatele cerințe privind onorarea obligațiilor asumate, acesta refuza să discute telefonic, schimba numerele de telefon, se ascundea.

Necătând că inculpatul nu a indus-o în eroare pe Morozova O. la asumarea obligației de a confecționa mobila, el a abuzat de încrederea ei și nejustificat nu a executat comanda în termenul stabilit, iar după nenumăratele solicitări i-a transmis doar o canapea, care nu corespundea mărimilor indicate.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2015, apelul a fost respins, ca nefondat.

Instanța de apel a reținut că în baza probelor administrate, apreciate din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, instanța de fond corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, just concluzionând că inculpatul urmează a fi achitat pe art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, din motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii.

Declarațiile părții vătămate nu au dovedit vina inculpatului în comiterea infracțiunii imputate. Astfel, ocupându-se de confecționarea și repararea mobilei, el a executat o parte din lucrări, confecționând o canapea și reparând un scaun. Faptul că calitatea nu i-a convenit părții vătămate nu înseamnă că inculpatul a comis o infracțiune. Neexecutarea sau executarea necalitativă a obligațiilor civile contractuale de către inculpat nu poate servi drept temei pentru a-l acuza în sustragerea prin înșelăciune și abuz de încredere a banilor respectivi de la partea vătămată. Or, în cazul dat, partea vătămată urma să se adreseze în ordine civilă cu o cerere de chemare în judecată, pentru a solicita restituirea sumei respective.

Deși inculpatul este învinuit că a primit prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul confecționării mobilei, de la Morozova O. 390 dolari SUA, s-a constatat că acesta și-a onorat obligațiile contractuale, adică i-a adus canapeaua și scaunul reparat părții vătămate, însă ultima a refuzat să le primească din motiv că nu corespundeau cerințelor solicitate, ceea ce denotă că relațiile dintre partea vătămată și inculpat sunt de ordin civil. În asemenea caz, acțiunile lui Selițchi A. nu pot fi calificate ca escrocherie.

Mai mult, în cazul în care partea vătămată a transmis inculpatului suma de 390 dolari SUA, urma să insiste și asupra întocmirii actului juridic prevăzut de lege.

Partea vătămată nu dispune de contractul de antrepriză, prezentând o recipisă semnată de inculpat, din care rezultă că ultimul se obligă să întoarcă 390 dolari SUA, nefiind specificat cui urmează să întoarcă banii și în baza cărui temei.

Astfel, neexecutarea obligațiilor contractuale generează răspunderea civilă contractuală, scopul căreia este de a repara prejudiciul cauzat prin neexecutarea obligațiilor care rezultă dintr-un contract valabil încheiat.

Fără a nega faptul că răspunderea civilă poate să coexiste cu răspunderea penală, pentru simplul fapt al neexecutării calitative a obligațiilor civile, este inadmisibil ca persoana să fie atrasă și la răspundere penală.

În acest sens, CEDO statuează în Protocolul 4 art. 1 că ”Nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală.”

Faptul neexecutării calitative a obligațiilor civile contractuale sau îndeplinirea parțială a lor de către inculpat nu poate servi drept temei de acuzare în sustragerea banilor de la partea vătămată, care urma să se adreseze în ordine civilă, cu o cerere de chemare în judecată, pentru a solicita restituirea sumei respective.

Acuzarea nu a prezentat probe concludente privind comiterea de către inculpat a infracțiunii incriminate.

Primirea sumei de bani de către inculpat în temeiul contractului de antrepriză încheiat verbal, nu poate fi considerat, sub nici o formă, ca fiind dobândire ilicită de bunuri, deoarece contractul este un temei legal de apariție a drepturilor și obligațiilor civile (*art. 1 alin. (2) lit. a), 514, 666 Cod civil*).

Totodată, potrivit art. 6 CEDO, instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare bazându-se exclusiv pe dosarul din prima instanță, în temeiul cărui inculpatul fusese achitat.

5. Procurorul adjunct al procuraturii de nivelul Curții de Apel Chișinău, Sergiu Ciobanu, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a invocat că vinovăția inculpatului a fost confirmată prin declarațiile părții vătămate, a martorilor Paiereli N. și Sîrbu S.

Instanțele de fond și de apel nu au dat o apreciere comportamentului inculpatului, care la repetatele cerințe ale părții vătămate de a-și onora obligațiile refuza să discute, schimba numărul de telefon pentru a nu putea fi găsit, se ascundea și când era căutat la domiciliu.

În drept, recursul este întemeiat pe art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală - instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

În primul rând, potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului, dar doar în temeiurile prevăzute de lege.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs se pronunță doar în limitele temeiurilor invocate în recurs, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, însă fără a agrava situația condamnaților. Potrivit art. 429 alin. (1) Cod de procedură penală, recursul trebuie să fie motivat. În corespundere cu art. 430 alin. (5) Cod de procedură penală, cererea de recurs trebuie să conțină indicarea temeiurilor prevăzute în art. 427 și argumentarea ilegalității hotărârii atacate în acest sens.

În această consecutivitate se reține că recursul ordinar al procurorului este fondat în drept și pe temeiul prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel (*pct. 5. din decizie*).

Totodată, în recursul respectiv, în pofida prevederilor enunțate, nu este specificat asupra căror motive concrete din apelul procurorului nu s-ar fi pronunțat instanța de apel, fiind omisă în totalitate și argumentarea ilegalității hotărârii atacate în acest sens.

Împrejurările enunțate denotă că recursul nominalizat nu întrunește condițiile de conținut în partea vizată, iar instanța de recurs nu este competentă să completeze din oficiu recursul ordinar al procurorului cu circumstanțe în fapt și în drept, care l-ar justifica și care ar agrava situația inculpatului.

Or, conform art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

În al doilea rând, potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv și în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

În sensul menționat se reține că, în corespundere cu împrejurările relevate în partea descriptivă a hotărârilor contestate, inclusiv cele reproduse în pct. **2.** și **4.** din prezenta decizie, instanțele de fond și de apel, în raport cu argumentele invocate în recursul de pe rol, care nici nu conține referiri la niște erori de drept concrete și clar definite, au constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind

infracțiunea incriminată inculpatului în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală și a prescripțiilor de drept material, în baza probelor administrate de acuzare și apărare, acestea fiind motivat apreciate în temeiul prescripțiilor din art. 101 alin. (1) Cor de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și al coroborării lor, corect dispunând achitarea inculpatului de sub învinuirea comiterii infracțiunii imputate, pe motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii, instanța de recurs în mod argumentat pronunțându-se asupra tuturor motivelor invocate de procuror în apel (*pct. 3. – 5. din decizie*).

Concluziile instanțelor de fond și de apel coroborează cu jurisprudența națională, conform căreia primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat. Alături de alte circumstanțe, intenția este demonstrată prin: situația financiară extrem de neprielnică a persoanei, care-și asumă angajamentul, la momentul încheierii tranzacției; lipsa de fundamentare economică și caracterul nerealizabil al angajamentului asumat; lipsa unei activități aducătoare de beneficii, necesare onorării angajamentului; achitarea veniturilor către primii deponenți din contul banilor depuși de deponenții ulteriori; prezentarea, la încheierea tranzacției, a unor documente false; încheierea tranzacției în numele unei persoane juridice inexistente sau înregistrate pe numele unei persoane de care se folosește o altă persoană pentru a-și atinge interesele etc. (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 28.06.2004, nr.23 Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor*).

În această consecutivitate se reține că acuzarea nu a prezentat probe concludente privind comiterea de către inculpat a escrocheriei prin prisma circumstanțelor enunțate, iar primirea sumei de bani în temeiul unui contract de antrepriză în condițiile din speță, denotă o dobândire licită de bunuri. Or, contractul respectiv prezintă în mod evident un temei legal de apariție a drepturilor și obligațiilor civile (*art. 514, 666, 946 Cod civil*).

Pe lângă aceasta, potrivit argumentelor invocate și reproduse în pct. 5 din prezenta decizie, că: „*instanțele de judecată nu au apreciat la justa valoare probele prezentate de acuzare*” (*pct. 5 din decizie*), recursul declarat este întemeiat doar pe critica modului în care instanța de apel a apreciat circumstanțele cauzei.

Totodată, pornind de la relevanțele art. 6 pct. 11¹), 27, 414 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, conform cărora judecătorul apreciază probele în conformitate cu propria sa convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și poate da o nouă apreciere probelor, eroarea gravă de fapt nu reprezintă o apreciere greșită a probelor, doar aprecierea circumstanțelor cauzei în alt sens decât cel pe care îl propune procurorul este o competență și prerogativă legală a acestei instanțe, care, nefiind temei de drept separat din

numărul celor incluse în art. 427 Cod de procedură penală, este invocată în recursului ordinar fără suport legal.

Circumstanțele enunțate denotă în mod concludent că instanțele de fond și de apel nu au comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurent, că hotărârile atacate cuprind motive clare și legale pe care se întemeiază soluția, că recursul de pe rol este unul vădit neîntemeiat.

Conform art. 432 alin. (2) pct. 1), 4) Cod de procedură penală instanța de recurs va decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Dat fiind că recursul ordinar este vădit neîntemeiat, el urmează a fi declarat inadmisibil.

7. În conformitate cu art. 431 alin. (1), 432 alin. (2) pct. 4), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de Procurorul adjunct al Procuraturii de nivelul Curții de Apel Chișinău, Sergiu Ciobanu, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2015 în privința inculpatului Selițchi Alexandr Vladimir, pe motiv că este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 02 martie 2016.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco